

10. Tsaryk L. Pryrodni rekreatsiini resursy / L.Tsaryk, S. Novytska // Pryrodni umovy ta resursy Ternopilshchyny. – Ternopil: TzOV "Terno-hraf", 2011. – S. 325-378.
11. Cherniuk H.V. Klimatychni resursy Podillia / H.V.Cherniuk, P.L.Tsaryk // Naukovi zapysky TNPU. Seria: Neohrafiia. – Ternopil, 2008. – №1. – S.50-60.
12. Shcherban M.I. Mikroklimatolohiia / M.I.Shcherban. – K.: Vyshcha shkola, 1985. – 225s.

Резюме:

Петр Царик. ОЦЕНКА СТЕПЕНИ БЛАГОПРИЯТНОСТИ РЕКРЕАЦИОННЫХ РЕСУРСОВ КЛИМАТА И ПОГОДЫ ПОДОЛЬЯ.

Рассмотрены вопросы степени благоприятности рекреационных ресурсов климата и погоды Подолья. Представлена краткая характеристика основных климатических показателей Подольского региона. Проведена балльная оценка основных показателей климата (количество осадков, средняя многолетняя скорость ветра, средние температуры июля и января) по физико-географическим районированием. Выявлено территориальные различия в степени благоприятности климатических ресурсов для целей рекреации и туризма для летнего и зимнего сезона. По этим показателям проведено районирование климатических ресурсов и условий Подолья для целей рекреации и туризма.

Анализ материалов исследования позволяет утверждать об относительной благоприятности климатических показателей Подолья для рекреации и отдыха особенно в теплый период года. Наиболее благоприятными с климатической точки зрения являются южные районы Подолья (Приднестровье, южное Подолье), наименее - северо-западные, северные и центральные районы Тернопольской и Хмельницкой областей. Это обусловлено уменьшением количества осадков с северо-запада на юго-восток, увеличением продолжительности солнечного сияния, а соответственно, и средней температуры летнего периода, уменьшению средней многолетней скорости ветра в том же направлении.

Относительно зимних видов отдыха, то территорию Подолья (и особенно южные районы) можно определить, как ограниченно благоприятные, прежде всего из-за отсутствия постоянного снежного покрова, наличие частых оттепелей, частой повторяемостью температур зимнего периода с переходом через 0°C.

Ключевые слова: климат, погода, Подолье, рекреационные ресурсы, степень благоприятности, районирование.

Summary:

Petro Tsaryk. ASSESSMENT FAVORABLE RECREATIONAL RESOURCES CLIMATE AND WEATHER OF PODILLIA.

The problems of the ease of recreational resources climate and weather skirts. Provide a brief description of the main indicators klimat of Podolsky region. Spend score the main indicators of climate (rainfall, long-term average wind speed, average temperatures in July and January), physical-geographical zoning. Revealed spatial differences in the degree of favorable climatic resources for recreation and tourism for the summer and winter seasons. According to these indicators Zoning climatic resources and conditions skirts for recreation and tourism.

Analysis of materials research suggests the relative favorability of climatic parameters skirts for recreation and leisure especially in the warm season. The most favorable climate point of view are the southern regions of Podolia (Transnistria, southern skirts), the least - the north-western, northern and central regions of Ternopil and Khmelnytsky regions. This is due to a decrease in rainfall from the north-west to south-east, increasing sunshine duration, and accordingly, and the average temperature of the summer period, a decrease in long-term average wind speed in the same direction.

Relatively winter sports, the territory of Podolia (and especially the southern regions) can be defined as a limited favorable, primarily due to lack of permanent snow cover, the presence of frequent thaws, the frequent repetition of winter temperatures with transition through 0 ° C.

Keywords: climate, weather, skirts, recreational resources, the degree of favorable zoning.

Рецензент: проф. Петлін В.М.

Надійшла 13.03.2015р.

УДК 338.45:796.5

Оксана ТЕРЕЩУК

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОТУРИЗМУ НА ВОЛИНІ

У статті здійснено обґрунтування важливості розвитку агротуризму під впливом сучасних тенденцій розвитку туризму, дано характеристику сучасного стану та визначено перспективи розвитку агротуризму на Волині як перспективної для даного регіону організаційної форми реалізації туристичного бізнесу. Актуалізовано необхідність формування умов ефективної реалізації проектів агротуризму на Волині та представлено рекомендації щодо активізації подальшого розвитку агротуризму в досліджуваному регіоні.

Ключові слова: агротуризм, Волинь, Волинська область, сільський туризм, агросадиба, тенденції розвитку туризму, проекти агротуризму, туристична діяльність.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Розвиток туризму,

який в сучасних умовах у світовому масштабі набув досить суттєвої динаміки і значно впли-

ває на світову економіку в цілому та економіку конкретних країн [20], є для будь-якої держави тим фактором, що визначає характер розбудови ефективного туристичного ринку [8]. В цьому сенсі важливим є розвиток саме тих видів та форм туристичної діяльності, які можуть визначити певні конкурентні переваги туристичного бізнесу України та її конкретних регіонів, що дасть можливість вітчизняній економіці туризму не лише функціонувати в нових умовах, наближених до світових стандартів та зразків, але й бути конкурентоспроможною, ефективною, прибутковою, орієнтованою на сталий розвиток.

У цьому сенсі важливо визначити, яким має бути туризм в Україні та її регіонах за необхідності виконання головної мети – розвитку економіки, що повинен орієнтуватися на забезпечення її економічної конкурентоспроможності на основі залучення потрібних для цього інвестицій до організації найбільш ефективних для України та її регіонів напрямів туристичного бізнесу.

Як зазначають дослідники, нині на міжнародному ринку туризму спостерігається значне збільшення чисельності подорожуючих, які обирають агротуризм як засіб розваги і відпочинку [18; 22]. Для України, і, зокрема, таких її регіонів як Волинська область, де сільське господарство історично завжди мало та має суттєвий вплив на розвиток суспільного побуту, традицій та звичок народу, культури, мистецтва, економіки, дана форма організації туристичного бізнесу є досить актуальною.

З огляду на зазначене вище, а також через актуальність формування наукових та практичних рішень, які б сприяли розвитку в Волинській області агротуризму та туристичного бізнесу в цілому, автор вважає актуальним дослідження та обґрунтування важливості формування умов ефективного реалізації проектів агротуризму на Волині як доцільної для даного регіону організаційної форми реалізації туристичного бізнесу.

Мета наукових досліджень в межах даної статті полягає в обґрунтуванні важливості розвитку, характеристиці сучасного стану та визначенні перспектив розвитку агротуризму на Волині як організаційної форми реалізації туристичного бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед робіт закордонних вчених та фахівців слід відзначити роботи В. Мідлтона та М.І. Кабушкіна, в яких суттєва увага приділяється формуванню інструментарію організації туристичної діяльності з огляду на базові фактори середовища. В цьому контексті найбільш

повно відображають проблематику роботи таких вітчизняних вчених як В.К. Федорченко, А.Т. Матвієнко, С.І. Попович, Г.П. Науменко.

Дослідженню проблем розвитку як туристичної галузі, так і, зокрема, зеленого сільського та агротуризму присвячені роботи вітчизняних та таких закордонних науковців Азар В.І., Ананьєв М.О., Бейдик О.О., Биржаков М.Б., Дмитрук О.Ю., Гетьман В.І., Зінько Ю.В., Дюшен Люсьєн Р., Ланкар Р., Маркус Л. Рутинський М.Й. та інші. Аналіз літературних джерел дозволяє зробити висновки про відсутність єдності дослідників у визначенні сутності агротуризму, виявленні характерних ознак та особливостей, як в теоретичному плані, так і стосовно агротуризму в досліджуваному регіоні – Волинській області. Слід особливо відзначити, що розвиток масової практики організації агротуризму досі випереджає його теоретичне обґрунтування, саме дана робота і зорієнтована на те, щоб виправити вказану незбалансованість теоретико-методичних та практичних аспектів дослідження особливостей, пріоритетів, можливостей та перспектив розвитку агротуризму в сучасних умовах.

Викладення матеріалу та результати. Під впливом ряду об'єктивних (економічних, демографічних, політичних) та суб'єктивних (організаційні зусилля зацікавлених в розвитку туризму суб'єктів) факторів, сучасному стану розвитку туризму притаманні такі тенденції (рис. 1, складено автором).

Деякі фахівці частково розкривають якісні характеристики індустрії туризму [2, с.16-17]:

- ресурсна орієнтація в розміщенні туристичних організацій;
  - сезонний і циклічний характер у виробництві туристичних послуг;
  - високі вимоги до рівня розвитку соціальної інфраструктури і інформаційних мереж.
- В умовах впливу означених вище тенденцій та характеристик, розвиток туризму створює наступні потенційні можливості для країни-реципієнта (України) та її конкретних регіонів, зокрема – Волинської області:
- покращення стану платіжного балансу країни;
  - внесок до ВВП країни та регіонального валового продукту;
  - поповнення місцевих бюджетів регіону;
  - сприяння розвитку депресивних районів області;
  - сприяння зростанню зайнятості населення області;
  - використання економічно індіферентних ресурсів;

– поширення туризму та супутніх виробництв як відносно екологічно безпечної діяльності;
 – збереження та відновлення соціокультурної ідентичності та культурної спадщини як конкурентної переваги при організації туристичної діяльності;

– мультиплікаційний ефект від реалізації інвестицій в туризм, що спричиняє розвиток інвестування в об'єкти інфраструктури та суміжні галузі.

Сільський туризм – це стаціонарний відпочинок з будь-якою метою, видом та формою організації туристичної подорожі та відпочинку у сільській місцевості [3; 11].

Гостинна садиба – це житловий будинок сільського господаря, в якому розміщуються на відпочинок туристи (міські жителі) [4, с. 5]. Поряд з поняттям "гостинна садиба" вживається поняття "*агросадиба*". Дане поняття можна трактувати виходячи зі специфіки *агротуризму* як виду *сільського туризму*, як пізнавального, так і відпочинкового характеру, пов'язаного з використанням підсобних господарств населення, або земель сільськогосподарських підприємств, які тимчасово не використовуються в аграрній сфері. Цей вид може не мати обмежень в навантаженості на територію і регламентуванні видів розважального відпочинку [10]. Отже агросадибою є будинок сільського господаря, що займається сільським господарством та має при садибі (де безпосередньо розміщуються на відпочинок туристи) та/або на віддаленні від неї підсобні господарства та/або землі сільського призначення, що використовуються як безпосередньо для ведення сільського господарства, так і для організації аграрного

туристичного бізнесу. Агросадиби, в яких перебувають під час відпочинку туристи, суттєво відрізняються від готелів тим, що між господарями і відпочиваючими відбувається живе спілкування, налагоджуються дружні стосунки, панує сімейна атмосфера.

Для агротуризму характерним є також застосування більш вузького поняття – "зелений агротурим", що концентрує організацію туристичних подорожей та відпочинку на перебування в атмосфері сільськогосподарського виробництва, спеціалізованого в першу чергу на рослинництві, а також розміщеного у місцевості з багатим та різноманітним рослинним середовищем, цікавим для потенційних відвідувачів (передусім – жителів міст).

Суб'єктом агротуризму частіше за все є фізична особа, що постійно проживає в сільській місцевості або в малому місті, веде особисте підсобне господарство. При цьому у цієї особи у власності має бути будинок або його частина; як варіант, будинок або частина будинку може належати членові його сім'ї. Окрім цього, суб'єктом агротуризму може бути юридична особа, наприклад, сільськогосподарська організація, селянське (фермерське) господарство.

Структуру власної пропозиції, яка і визначає необхідну рівновагу для розвитку сільського туризму, можна, в першому наближенні, визначити наступними пунктами:

гостинна садиба; реклама; клієнти; ціни.

В табл. 1 показано моделі організації агротуризму різних країн світу [7; 9; 22].

Таблиця 1.

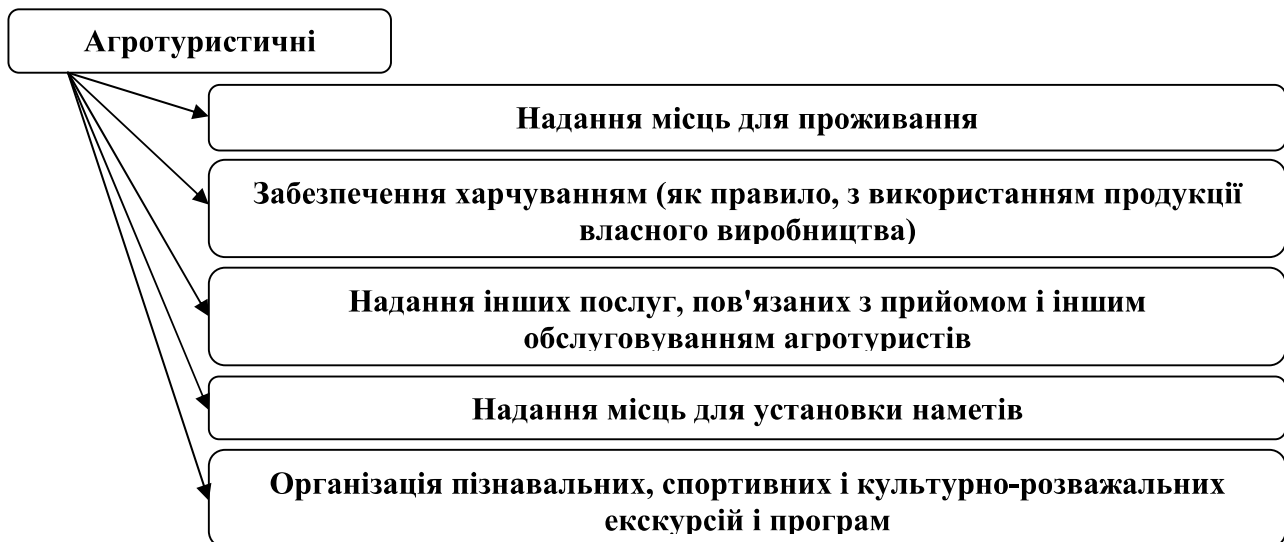
Моделі організації агротуризму

Тип моделі	Проживання	Харчування	Вид відпочинку і туризму	Занятість у сільському господарстві
Британська	У домі з фермером	Тільки сніданок	Пізнавальний, екотуризм	Не передбачено
	В окремому будинку	Самообслуговування	Верхова їзда, гольф	Не передбачено
Французька	Окремий котедж	Самообслуговування	Екотуризм	Не передбачено
	Літні будиночки	Самообслуговування	Водний туризм, рибалка	Не передбачено
Італійська	Кемпінги, сільські готелі	Повний пансіон	Екологічний, пізнавальний, гірськолижний	Не передбачено
	В будинку з фермером / в окремому приміщенні	За програмою гастрономічних турів	Екскурсійний, рибалка, пляжний	Збір урожаю
Німецька	У будинку з фермером	Разом з господарями	Пікніки, рибалка	Допомога по господарству
Австрійська	У будинку з фермером	Селянська їжа	Рибалка, верхова їзда	Робота на присадибній ділянці
Кіпрська	Національне село	Селянська їжа/ в таверні	Пішохідний, кінний, вело туризм, етнічний	Збір урожаю
Українська	В будинку з фермером / в окремому приміщенні	Частіше за все – повний пансіон	Пізнавальний, екотуризм, пікніки, рибалка, мисливство	Можлива (за бажанням гостя) допомога по господарству

Склад послуг агротуризму в загальному вигляді є наступним (рис. 2).

Волинське село має багату історико-

архітектурну спадщину, самотній побут, цікавий та самотній досвід ведення сільського господарства.

Враховуючи відсутність потрібних капіталовкладень на створення нових робочих місць та потребу пошуку додаткових можливостей для покращення добробуту населення регіону, доцільно приділити увагу агротуризму як діяльності, що не потребує для організації та розвитку значних інвестицій. Так, в сільській місцевості Волині, що має відповідну рек-

реаційну базу, завжди було багато відпочиваючого міського населення. І якщо традиційно найпопулярнішими для відпочинку є села біля морів, річок та гірські, то саме агротуризм може стати тією привабливою туристичною конкурентною перевагою регіону з-поміж гірських регіонів-сусідів чи областей, що мають вихід до моря.

Клімат області помірно-континентальний. Його особливості визначаються розміщенням території області в помірних широтах, переважаючою атмосферною циркуляцією, відсутністю орографічних перешкод і рівнинністю рельєфу. Характерна слабка міждобова мінливість температури. Загальна тривалість сприятливих умов зимового і літнього відпочинку по території регіону складає близько півроку. Влітку тривалість сприятливого для відпочинку періоду збільшується. Незважаючи на наявність негативних рис (нестійка погода, м'яка з відлигою зима, пізні весняні і ранні осінні заморозки, часті тумани та ін.), в цілому клімат області сприятливий для відпочинку.

Екосистеми, що зберігаються на природних територіях, забезпечують навколишній простір чистими, збагаченими киснем повітрям, чистою водою, відтворюють запаси мисливсько-промислових видів тварин, птахів і комах, цінних видів рослин, які поширюються на навколишні території. Природні території вносять у ряді випадків істотний внесок у соціально-економічний розвиток Волині, підвищення рівня життя сільського населення, зокрема, через розвиток агротуризму, сприяння новим стійким формам природокористування і створення нових робочих місць на селі.

Особливу туристичною привабливістю на Волині користуються природні та великі штучні водойми, лісовкриті території та природні національні парки (Шацькі озера), де багато різної риби, а в лісах – багатство грибів, ягід і чистого повітря. Привабливим є село Рокитні, на території якого відтворено волинське село 200-річної давнини, з предметами побуту, будівлями під відкритим небом. Берестечко як місце подвигу запорізького козацтва в битві з польським військом Яна Казимира. Володимир-Волинський – найдавніше місто України, засноване князем Володимиром Святославичем [17].

Витоки агротуризму Волині пов'язані з селом Жидичин Ківерцівського району. Перша літописна згадка про нього датується 1227 роком. В 1563 році йому було надане Магдебурзьке право. Село Жидичин є свідком з'їзду монархів Європи. Оскільки в Луцьку не було можливості всіх розмістити, тому дехто жив у розкішній резиденції духовенства, приміщення якої й досі збережене [15].

Розвиток агротуризму на Волині розпочинається з 2000-х років в першу чергу як реакція на безробіття на селі: так, у 2003 р. був реалізований проект "Зменшення жіночого безробіття у селах Ківерцівського району" [17, с. 184]. На сьогодні завдяки проекту облашто-

вано 22 агросадиби.

Згодом, у кінці 2000-х, три сільські ради Рожищенщини створили туристичний продукт в межах проекту "Магія волинської казки". По трьох селах розроблені маршрути за двома напрямками – релігійним і казковим. Туристи можуть відвідати три церкви у селах Переспа, Любче та Рудка-Козинська, де священники проводять екскурсію, розповідають історію храму й ікон, а також дають своєрідні уроки живої віри. Між Переспою та Любчим працює кінне таксі. Якщо у 2013 р. організатори були спроможні прийняти тільки три групи відпочивальників, то у 2014 р. вже мають можливість прийняти 30 груп туристів [14].

З 2013 р. на Любомльщині реалізуються чотири проекти із залучення інвестиційних коштів для розвитку агротуризму, наприклад польсько-український проект зі сприяння розвитку туризму на прикордонній території, що діятиме на території Гушанської сільської ради. В реалізації проекту братимуть участь чотири польські гміни: Лешнівівце, Дорогуськ, Войславиче і Жмудж. Головним об'єктом, де відбуватимуться основні заходи проекту, є Гушанське озеро [1].

За останні роки кількість сільських садиб на Волині, що надають послуги у сфері агротуризму, постійно зростає. Так, якщо у 2000 р. підприємства сфери агротуризму на Волині ще не були зафіксовані, то у 2005 р. такі послуги надавали 10 підприємств, у 2006 р. – 20, 2007 р. – 42, 2008 р. – 75, 2009 р. – 115, 2010 р. – 130, 2011 р. – 226 підприємств [5] (рис. 3).

Наведена динаміка свідчить про зростання чисельності офіційно зареєстрованих підприємств сфери агротуризму на Волині у 2011 р. у три рази порівняно з 2008 (докризовим) роком. Осередки агротуризму за цей час створені в Ківерцівському, Шацькому, Турійському, Рожищенському, Ковельському, Любомльському та інших районах області. Так, організація об'єктів агротуризму в Ківерцівському районі здійснювалась за підтримки завдяки громадського об'єднання "Волинські перспективи". Сьогодні в Жидичині і Кульчині діє 8 агросадиб (у районі – 20), в кожній з них нині може перебувати одночасно 4-6 осіб (в деяких об'єктах є можливість розміщення до 10 осіб). Вартість послуг (проживання і харчування) – 50-100 грн. за добу. Господарі агросадиб можуть надавати й інші послуги за додаткову оплату.

Більше трьох років тому родини Недопадів і Данильчуків із села Ольганівка Рожищенського району спільними зусиллями збудували агросадибу "Гаївка", де тепер відпочивають навіть гості з-за кордону. Сімейний бізнес

успішно розвивається, споруджено ще одну агросадибу, місце для якої обрано поблизу лісу, дороги, недалеко від обласного центру, районної лікарні. Гостям пропонують риболовлю на орендованому ставку, піші та кінні прогулянки лісом, смачну українську кухню,

сауну за доступні ціни [13]. Година відпочинку для 8 осіб із сауною тут коштує 80 грн., без сауни – 40 грн., доба на 4 осіб обійдеться у 600 грн., обід на 6-8 осіб без напоїв вартуватиме 200 грн. [13].

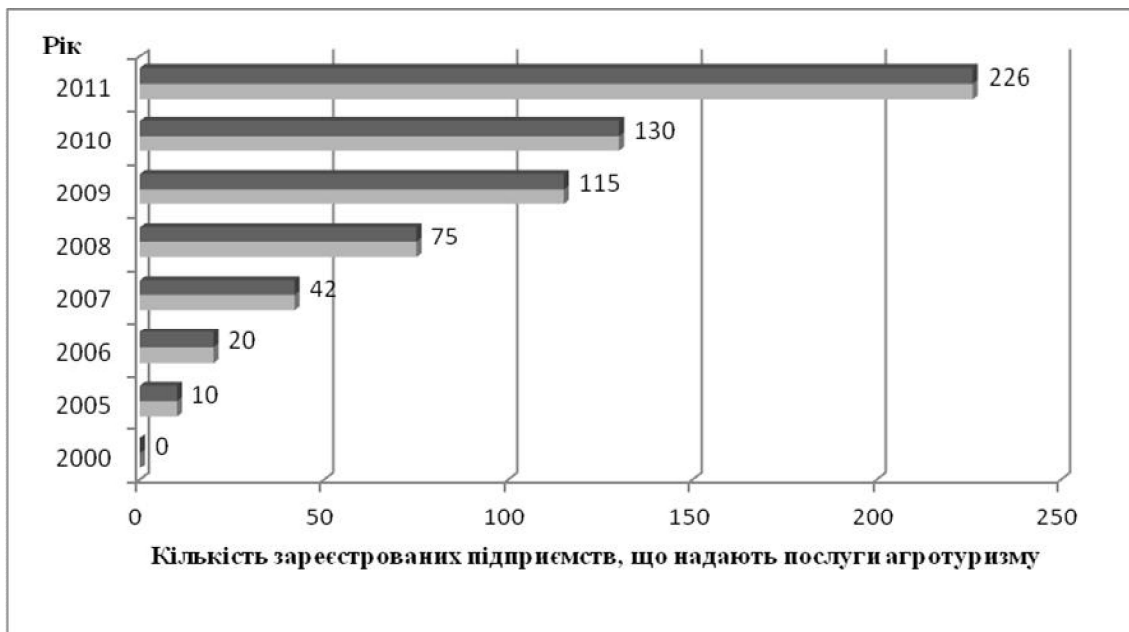

Рис. 3. Динаміка кількості зареєстрованих підприємств, що надають послуги агротуризму

У с.м.т. Дубище Рожищенського району п'ятий рік поспіль відбувається традиційний фестиваль зеленого туризму "Рожищенська мальованка" [19], який створено за спільної ініціативи громадських, ділових і бізнесових кіл Волинської області з метою задоволення низки потреб територіальних громад і населення регіону: збереження, відновлення та збагачення культурної спадщини регіону; активізації торговельної діяльності у регіоні шляхом продажу виробів народних майстрів; підвищення соціально-економічного рівня регіону; стимулювання розвитку зеленого туризму в регіоні; активізації розвитку прикладного мистецтва в регіоні.

Важливо, що агротуризм здатен підняти рівень економіки Волині, при цьому молодь отримає стимул залишатися на селі, маючи змогу працювати на будівництві, обслуговувати туристів, розвивати місцеві ремесла [12].

Підсумовуючи аналіз розвитку агротуризму в регіоні варто зазначити, що головною рушійною силою розвитку агротуризму на Волині є зростаючий попит на відпочинок на територіях з природними об'єктами. Значну частину населення влаштовують невеликі економічні витрати на такий відпочинок. Поза сумнівом, задоволення цього попиту, а разом з ним і успіх агротуризму на Волині, залежить від

якості оточення рекреаційного простору [16]. Цей рекреаційний продукт складають сільські поселення з використовуваною у сільському господарстві, доглянутою територією, з добре збереженою природою і облаштованими місцями відпочинку. Це сільський спосіб життя, місцеві звичаї і традиції, елементи культурної спадщини і багато що інше.

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що територія дослідження має різноманітні природні рекреаційні ресурси, які могли б бути основою для створення спеціалізованих закладів короткочасного і тривалого розміщення людей з метою задоволення їх рекреаційних потреб: лікувально-оздоровчих, культурно-освітніх, спортивних. До позитивних чинників розвитку агротуризму на території регіону відносяться: вигідність географічного положення, наявність привабливих природних і сільських ландшафтів, збереження етнічних особливостей і побуту волинського села (збереглися народні ремесла), толерантність сільського населення. Поєднання великих лісових масивів з численними водоймами і горбистим рельєфом створює різноманітні по мальовничості ландшафти.

Сучасний розвиток туристичної індустрії агротуризму неможливо також уявити без інформаційної підтримки. Це є проблемою для господарів агросадиб, які мало обізнані на

можливостях сучасних інформаційних технологій для забезпечення комунікацій з потенційними відвідувачами. Інформаційні ресурси сфери туризму, з яких турист міг би почерпнути дані про об'єкти агротуризму недостатні, а якісні сайти з повною інформацією і спеціалізовані сайти для туристів по об'єктах Волинської області не розроблені. Що стосується рекламних брошур, то існує ряд випущених матеріалів, але можливості їх розповсюдження вкрай обмежені, до того ж – це є набагато дорожчим інструментом туристичного маркетингу порівняно з інтернетом та телебаченням [6].

Що стосується інших факторів, що визначають здатність реалізації проектів агротуризму на високому рівні, слід відзначити фактор, що впливає на конкурентоспроможність будь якого продукту (товару, послуги), в тому числі і туристичного – фактор цінової доступності: вартість туристичних путівок, тарифи на пасажирські перевезення, вартість проживання, проїзду, тарифи на послуги в країні перебування.

Рівень цін агротуристичного господарства визначають наступні чинники [21, с.124]: очікування гостей, існуючий на ринку попит на агротуристичні послуги, оригінальність продукту та його неповторність, нетрадиційний спосіб надання послуг, кошти, які мусить витрати господарство у зв'язку з пропонованим продуктом, формально-юридичні вимоги, пов'язані з ціноутворенням, еластичність попиту на туристичні послуги, економічний стан країни чи регіону.

З огляду на це актуальним є пошук можливостей зниження собівартості товарів та послуг та, зрештою, – зниження вартості перебування туристів в країні без суттєвої втрати вигоди від цього перебування для підприємств країни та держави. В цьому полягає економічна сутність та потреба реалізації проектів агротуризму. Можливості для цього закладені в реалізації всього комплексу заходів по забезпеченню оптимального рівня співвідношення між ціною та якістю туристичних послуг за підтримки держави, зокрема, через лібералізацію туристичного ринку, сприяння його розвитку та через оптимізацію податкової політики.

Разом з тим слід зазначити, що для успішної організації агротуризму необхідні: спрямованість на досягнення конкретних цілей; координація взаємопов'язаних дій; обмежена протяжність у часі та визначеність початком і кінцем; унікальний та неповторний зміст туристичних продуктів.

Основними шляхами сприяння ефективній

реалізації проектів агротуризму в Волинській області є наступні:

- забезпечення відкритого доступу до туристичного ринку і конкуренції;
- забезпечення захисту громадських інтересів;
- забезпечення повної сумісності між механізмами приватного інвестування та державної підтримки проектів агротуризму;
- визначення оптимального рівня інвестицій в агротуризм;
- вибір найбільш відповідного типу участі у проектах агротуризму всіх зацікавлених сторін;
- забезпечення активної співпраці між всіма учасниками проектів агротуризму та суспільством;
- участь усіх зацікавлених у розвитку агротуризму сторін на стадії проектування;
- розвиток інфраструктури регіону;
- розвиток механізмів сприяння інвестиціям приватного сектору.

Передумовами розвитку агротуризму на цій території можна розглядати такі сприятливі чинники: досить висока забезпеченість житловою площею, наявність значного резерву незадіяної робочої сили, потреба в пошуку додаткових джерел доходів. Нині найбільшу інвестиційну привабливість складають перспективні туристсько-рекреаційні території. Серед них – території з високим рекреаційно-туристським потенціалом Ківерцівського, Шацького, Турійського, Рожищенського, Ковельського, Любомльського районів.

Висновки. Розвиток туристичної галузі Волині як чинника трансформаційних змін в економіці даного регіону та країни в цілому сприяє впровадженню якісних змін в середовищі, характерних для інноваційного розвитку, підвищує здатність регіону до організації найбільш доцільних в певному місці, в певний час та за певних умов форм туристичного бізнесу, заходів, подій; характеризує готовність туристичної індустрії та місцевої інфраструктури забезпечити належну якість туристичних послуг.

Серед пріоритетних напрямів використання туристичного потенціалу Волині слід виділити прискорений розвиток агротуризму, який може відіграти роль катализатора структурної перебудови економіки, забезпечити демографічну стабільність та розв'язання нагальних соціально-економічних проблем у сільській місцевості Волинської області. З огляду на це, важливо реалізувати наявний багатий туристичний потенціал шляхом проведення ефективної політики державного регулювання,

в тому числі й на регіональному рівні.

В межах даної статті узагальнено основні проблеми, що перешкоджають реалізації проєктів агротуризму в Україні та сформовано шляхи їх вирішення через формування відповідних умов. Здійснено обґрунтування важливості розвитку агротуризму під впливом сучасних тенденцій розвитку туризму, дано харак-

теристику сучасного стану та визначено перспективи розвитку агротуризму на Волині як перспективної для даного регіону організаційної форми реалізації туристичного бізнесу. Представлено рекомендації щодо активізації подальшого розвитку агротуризму в досліджуваному регіоні.

Література:

1. *Акіф'єва Н.* Прикордонна співпраця для розвитку зеленого туризму Любомльщини / Н. Акіф'єва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dcz.gov.ua/vol/control/uk/publish/article;jsessionid=F064AD13D572E986BF93D83F5C6B023D?art_id=91897&cat_id=366755
2. *Баумгартен Л. В.* Стратегический менеджмент в туризме: учеб. пособ. / Л. В. Баумгартен. – М.: Издательский центр "Академия", 2007. – 352 с.
3. *Глядіна М. В.* Зарубіжний та вітчизняний досвід розвитку екологічного туризму / М. В. Глядіна // II міжнародний конгрес "Інформатизація рекреаційної і туристичної діяльності: перспективи культурного та економічного розвитку. – Трускавець, 23-28.05.2000 р. – С.190-193.
4. *Горішевський П.* Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності / П. Горішевський, Ю. Васильєв, Ю. Зінько. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2003.
5. *Забуранна Л. В.* Особливості туристично-підприємницької діяльності в аграрній сфері Карпатського економічного району / Л.В. Забуранна // Сільський розвиток. – 2012. – №10-12.– С. 89-93.
6. *Зінько Ю. В.* Маркетинг сільського туризму на регіональному рівні / Ю.В. Зінько, Г.І. Шимечко // Туризм сільський зелений. – 2007. – №4. – С. 10-11.
7. *Кудла Н.* Основи сільського туризму: науково-теоретичний аспект / Н. Кудла // Дрогобич, 2006. – 62 с.
8. *Лук'яненко Д. Г.* Глобальна економіка XXI ст.: людський вимір: Монографія / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник та інші. — К.: КНЕУ, 2008. — 420 с.
9. *Лукичев А. Б.* По ту сторону концепции экотуризма / А. Б. Лукичев // Российский Журнал Устойчивого Туризма. – 2011. – №1. – С. 11-25.
10. *Любіцева, О. О.* Ринок туристичних послуг: навч. посібник / О. О. Любіцева. — К. : Альтпрес, 2006. — 436 с.
11. *Рутинський М. Й.* Зелений туризм / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько – К. : Знання, 2008. – 271 с.
12. *Рутинський М. Й.* Сільський туризм / М. Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К. : Знання, 2006. – 271 с.
13. Сільський зелений туризм на Волині виходить на європейський рівень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vidomosti-ua.com/newspaper/19023>
14. Сільський туризм на Волині орієнтований на релігію і казку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volynnews.com/news/society/silskyu-turyzm-navolyni-oriyentuetsia-na-relihiu-i-kazku/>
15. Соколенко С. І. Особливості діяльності та розвитку об'єктів зеленого туризму у регіонах та проблеми створення міжнародних кластерів у цій галузі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ucluster.org/blog/2010/12/osoblivostidiyalnosti-ta-rozvitku-ob'ektiv-zelenogo-turizmu-u-regionakh-ta-problemi-stvorenyamizhnarodnikh-klasteriv-u-cijj-galuzi/
16. *Стеченко Д. М.* Теоретичні аспекти дослідження природно-рекреаційного потенціалу регіону / Д. М. Стеченко // Національний вісник ЧДІЕУ. — 2009. — № 2. — С. 65-76.
17. *Сушик І. В.* Формування агротуристичної діяльності як умова покращення добробуту села (на прикладі Волинської області) / Сушик І. В., Сушик О. Г. // Економічна науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький НТУ. – Випуск 11 (44). – Луцьк, 2014. – С. 180-188
18. *Торкатюк В.* Формирование полидирекционных систем обеспечения синергизма по созданию и предоставлению туристского продукта потребителю / В. Торкатюк, П. Данильченко, Л. Нохрина // "Коммунальное хозяйство городов". – 2007. – № 75. – С. 429-442.
19. Фестиваль зеленого туризму "Рожищенська мальованка" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://malovankashinok.blogspot.com/>
20. *Харрис Г.* Становление международного туризма в XXI веке / Г. Харрис, Р. Кац. — М.: Финансы и статистика, 2000 – 218 с.
21. *Nessim H., Dodge M.R.* Kształtowanie cen, strategie i procedure / H. Nessim., M.R Dodge M.R. // Warszawa, 1997. – S. 124-128.
22. *Sawicki B., Mazurek-Kusiak A.K.* Agroturystyka w teorii i praktyce / B. Sawicki, A.K. Mazurek-Kusiak // Lublin, 2010. – 223 s.

References:

1. *Akifieva N.* Prykordonna spivpratsia dlia rozvytku zelenoho turyzmu Liubomlshchyny / N. Akifieva. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.dcz.gov.ua/vol/control/uk/publish/article;jsessionid=F064AD13D572E986BF93D83F5C6B023D?art_id=91897&cat_id=366755
2. *Baumgarten L. V.* Stratehicheskyi menedzhment v turyzme: ucheb. posob. / L. V. Baumgarten. – М.: Yzdatskiy tsentr "Akademyia", 2007. – 352 s.
3. *Hliadina M. V.* Zarubizhnyi ta vityzhniani dosvid rozvytku ekolohichnoho turyzmu / M. V. Hliadina // II mizhnarodnyi konhres "Informatyziatsiia rekreatsinoi i turystychnoi diialnosti: perspektyvy kulturnoho ta ekonomichnoho rozvytku. – Truskavets, 23-28.05.2000 r. – S.190-193.
4. *Horishevskiy P.* Silskyi zeleniy turyzm: orhanizatsiia nadannia posluh hostynnosti / P. Horishevskiy, Yu. Vasyliiev, Yu. Zinko. – Ivano-Frankivsk: Misto NV, 2003.
5. *Zaburanna L. V.* Osoblyvosti turystychno-pidpriemnytskoi diialnosti v ahrarnii sferi Karpatskoho ekonomichnoho raionu / L.V. Zaburanna // Silskyi rozvytok. – 2012. – №10-12.– S. 89-93.

6. Zinko Yu. V. Marketynh silskoho turyzmu na rehionalnomu rivni / Yu.V. Zinko, H.I. Shymechko // Turyzm silskyy zeleniy. – 2007. – №4. – S. 10-11.
7. Kudla N. Osnovy silskoho turyzmu: naukovo-teoretychnyi aspekt / N. Kudla // Drohobych, 2006. – 62 s.
8. Lukianenko D. H. Hlobalna ekonomika KhKhI st.: liudskiy vymir: Monohrafiya / D. H. Lukianenko, A. M. Poruchnyk ta inshi. – K.: KNEU, 2008. — 420 s.
9. Lukychev A. B. Po tu storonu kontseptsyy ekoturyzma / A. B. Lukychev // Rossyiskiy Zhurnal Ustoichyvoho Turyzma. – 2011. – №1. – S. 11-25.
10. Liubitseva, O. O. Rynok turystychnykh posluh: navch. posibnyk / O. O. Liubitseva. — K. : Altpres, 2006. — 436 s.
11. Rutynskiy M. Y. Zeleniy turizm / M. Y. Rutynskiy, Yu. V. Zinko – K. : Znannia, 2008. – 271 s.
12. Rutynskiy M. Y. Silskiy turizm / M. Y. Rutynskiy, Yu.V. Zinko. – K. : Znannia, 2006. – 271 s.
13. Silskiy zeleniy turizm na Volyni vykhodyt na yevropeiskiy riven [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://vidomosti-ua.com/newspaper/19023>
14. Silskiy turizm na Volyni oriientovanyi na relihiu i kazku. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.volynnews.com/news/society/silskyy-turizm-navolyni-oriientuyetsia-na-relihiu-i-kazku/>
15. Sokolenko S. I. Osoblyvosti diialnosti ta rozvytku obektiv zelenoho turyzmu u rehionakh ta problemy stvorennia mizhnarodnykh klasteriv u tsii haluzi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: ucluster.org/blog/2010/12/osoblyvostidiialnosti-ta-rozvitku-obektiv-zelenoho-turizmu-u-regionakh-ta-problemi-stvorenniamizhnarodnykh-klasteriv-u-cijj-galuzi/
16. Stechenko D. M. Teoretychni aspekty doslidzhennia pryrodno-rekreatsiinoho potentsialu rehionu / D. M. Stechenko // Natsionalnyi visnyk ChDIEU. — 2009. — № 2. — S. 65-76.
17. Sushyk I. V. Formuvannia ahroturystychnoi diialnosti yak umova pokrashchennia dobrobutu sela (na prykladi Volynskoi oblasti) / Sushyk I. V., Sushyk O. H. // Ekonomichni nauky. Seriya «Ekonomichna teoriia ta ekonomichna istoriia». Zbirnyk naukovykh prats. Lutskiy NTU. – Vypusk 11 (44). – Lutsk, 2014. – С. 180-188
18. Torkatiuk V. Formyrovanye polydymensyonalnykh system obespechenia synerhyzma po sozdanyiu y predostavleniyu turystskoho produkta potrebyteliu / V. Torkatiuk, P. Danylchenko, L. Nokhryna // “Kommunalnoe khoziaistvo horodov”. – 2007. – № 75. – S. 429-442.
19. Festyval zelenoho turyzmu “Rozhyshchenska malovanka” [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://malovankashinok.blogspot.com/>
20. Kharrys H. Stanovlyenne mezhdunarodnoho turyzma v XXI veke / H. Kharrys, R. Kats. — M.: Fynansy y statystyka, 2000 – 218 s.
21. Nessim H., Dodge M.R. Kształtowanie cen, strategie i procedure / H. Nessim., M.R Dodge M.R. // Warszawa, 1997. – S. 124-128.
22. Sawicki B., Mazurek-Kusiak A.K. Agroturystyka w teorii i praktyce / B. Sawicki, A.K. Mazurek-Kusiak // Lublin, 2010. – 223 s.

Резюме:

Терещук О.С. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРОТУРИЗМА НА ВОЛЫНИ.

В статье осуществлено обоснование важности развития агротуризма под влиянием современных тенденций развития туризма, дана характеристика современного состояния и определены перспективы развития агротуризма на Волыни как перспективной для данного региона организационной формы реализации туристического бизнеса. Актуализирована необходимость формирования условий эффективной реализации проектов агротуризма на Волыни и представлены рекомендации относительно активизации дальнейшего развития агротуризма в исследуемом регионе.

Развитие туристической отрасли Волыни как фактора трансформационных изменений в экономике данного региона и страны в целом способствует внедрению качественных изменений в среде, характерных для инновационного развития, повышает способность региона к организации наиболее целесообразных в определенном месте, в определенное время и при определенных условиях форм туристического бизнеса, мероприятий, событий; характеризует готовность туристической индустрии и местной инфраструктуры обеспечить надлежащее качество туристических услуг.

Среди приоритетных направлений использования туристического потенциала Волыни следует выделить ускоренное развитие агротуризма, который может сыграть роль катализатора структурной перестройки экономики, обеспечить демографическую стабильность и решения неотложных социально-экономических проблем в сельской местности Волынской области. Учитывая это, важно реализовать имеющийся богатый туристический потенциал путем проведения эффективной политики государственного регулирования, в том числе и на региональном уровне.

В рамках данной статье обобщены основные проблемы, препятствующие реализации проектов агротуризма в Украине и сформированы пути их решения через формирование соответствующих условий. Осуществлено обоснование важности развития агротуризма под влиянием современных тенденций развития туризма, дана характеристика современного состояния и определены перспективы развития агротуризма на Волыни как перспективной для данного региона организационной формы реализации туристического бизнеса. Представлены рекомендации по активизации дальнейшего развития агротуризма в исследуемом регионе.

Ключевые слова: агротуризм, Волынь, Волынская область, сельский туризм, агроусадьба, тенденции развития туризма, проекты агротуризма, туристическая деятельность.

Summary:

Tereshchuk O.M. CURRENT STATUS AND PROSPECTS FARM TOURISM IN VOLYN.

In the article the ground of importance of development of agro-tourism is carried out under act of modern progress of tourism trends, description of the modern state is given and the prospects of development of agro-tourism are certain

on Volyn as a perspective for this region organizational form of realization of tourist business. The necessity of forming of terms of effective realization of projects of agro-tourism on Volyn and recommendations are presented in relation to activation of further development of agro-tourism in the investigated region.

The development of the tourism industry as a factor in Volyn transformational changes in the economy of the region and the country as a whole contributes to the introduction of qualitative changes in the environment characteristic of innovative development, increases the ability of the region to organize the most appropriate in a certain place at a certain time and under certain conditions forms of tourism business, activities, events; characterizes the readiness of the tourism industry and local infrastructure to ensure proper quality of tourism services. Among the priorities of the use of the tourist potential of Volyn should highlight the accelerated development of agro-tourism, which can act as a catalyst of economic restructuring, demographic ensure stability and to address urgent social and economic problems in the rural areas of Volyn region. Given this, it is important to realize the existing rich tourism potential through effective policy of government regulation, including at the regional level. As part of this paper summarizes the main challenges to the implementation of projects of rural tourism in Ukraine and formed their solutions through the formation of appropriate conditions. Implemented support for the importance of agro-tourism development under the influence of modern trends in the development of tourism, given the characteristics of the current state and perspectives of development of agro-tourism in Volyn as a promising region for the organizational form of the tourism business. Provide recommendations to enhance the further development of agro-tourism in the region studied.

Key words: agro-tourism, Volyn, Volyn region, rural tourism, agro-farmstead, progress of tourism trends, projects of of tourism, tourist activity.

Рецензент: проф. Брич В.Я.

Надійшла 01.04.2015р.

УДК 330.15:477.84

Світлана НОВИЦЬКА

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В МЕЖАХ ПЕРСПЕКТИВНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ "ПОДІЛЬСЬКЕ НАДЗБРУЧЧЯ"

У роботі розглянуто питання можливостей розвитку екологічного туризму в межах перспективного регіонального ландшафтного парку (РЛП) "Подільське Надзбруччя". Обґрунтовано актуальність розвитку екологічного туризму в межах перспективного РЛП "Подільське Надзбруччя" з метою більш раціонального використання природних рекреаційних ресурсів, підвищення екологічної свідомості громадян, дотримання інтересів місцевих жителів. Створення РЛП "Подільське Надзбруччя" зможе забезпечити значну різноманітність циклів екотуристичних занять: пізнавальних, розважальних, оздоровчих, зміну вражень та постійний контакт з природою у поєднанні з низькими фінансовими витратами.

Ключові слова: екологічний туризм, регіональний ландшафтний парк, функціональні зони, екотуристичні заняття.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток екологічного туризму сприяє зростанню економіки, створенню нових робочих місць, підготовці кваліфікованих кадрів, збереженню екологічної рівноваги, підвищенню екологічної свідомості громадян, сталому розвитку місцевої громади. Ці особливості роблять його актуальним і перспективним для Тернопільської області, особливо в умовах сучасної соціально-економічної кризи, коли в області не працюють великі підприємства, сповільнилось будівництво, більшість населення проживає в селах, у громадян значно знизилась платоспроможність і люди обирають відпочинок у своєму регіоні, який не вимагає значних фінансових затрат. Природні парки виступають центром екотуристичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обґрунтування розвитку екотуризму на основі національних і регіональних ланд-

шафтних парків в останні роки набуло певної актуальності. Йому присвячені наукові праці В. Гетьмана, С. Кукуруди, О. Мудрака, Л. Кирилюка, Л. Царика, Ю. Зінька, В.Брусака, В.Смаля, І. Смаля, О.Кускова, В. Храбовченка, О. Дмитрука, П.Царика, Л. Савчин, Й.Бундзяка, Ж. Бучко.

Метою даного дослідження є вивчення можливостей розвитку екологічного туризму в межах перспективного регіонального ландшафтного парку "Подільське Надзбруччя".

Виклад основного матеріалу. Протяжність проектного РЛП "Подільське Надзбруччя" складає 9 км з півночі на південь і 7 км із заходу на схід, обмежена населеними пунктами смт. Скала-Подільська, сс. Іванків, Мушкатівка, Слобідка-Мушкатівська, Цигани, Бурдяківці, Вовківці. Підрахунки максимального рекреаційного навантаження проводилися за методикою, розробленою науковими працівниками Державної служби заповідної справи